

VERTAISTUEN MERKITYKSIÄ JA
VAIKUTUKSIA ESIMERKKINÄ NOVAT-
VERTAISTUKITOIMINTA/KESKI-SUOMEN
SOSIAALI- JA TERVEYSPOLITIIKAN
KEHITTÄMISPÄIVÄT/27.8.10 HELENA PALOJÄRVI

NOVAT-OHJELMA

- Kaikille yli 18-vuotiaille naisille tarkoitettu varhaisvaiheen päihdeohjelma
- Perustuu 13 – lauselmaan sekä teorioihin naisen päihderiippuvuuden kehityksestä, siitä irtautumisesta hoidosta ja kuntoutumisesta ryhmän avulla
- Ohjelman ydin on suljettu vertaisryhmä joka saa erilaisia tukimuotoja. Terapeuttinen ryhmä ja yhteisö
NOVAT-ryhmät kokoontuvat kerran viikossa n.1,5 tuntia yhteensä puolentoista vuoden ajan
- Kaikille yli 18-vuotiaille naisille avoin ryhmä. Osallistuminen tapahtuu yleisötilaisuuksien ja niiden yhteydessä pidettävien infojen kautta. Ohjelmaan osallistuminen ei edellytä minkään ongelman ”tunnustautumista tai tunnustamista”,
- Vertainen, vertaistuki ja vertaisryhmä (ryhmä tarkastelun kohteena)

Naisen päihdeongelman erityispiirteitä

- Päihderiippuvuus voi kohdistua aineeseen tai asiaan
- Riippuvuudella on eri vaiheita ja se kehittyy asteittain, naiset salaavat ja häpeävät vaikeuksiaan viimeiseen saakka.
- Naisen ja miehen riippuvuudet kehittyvät eri tavoin – lähisuhdeteorian merkitys. Siksi nainen tarvitsee erilaista apua eri vaiheissa
- Naisella voi olla useita riippuvuuksia samanaikaisesti

VERTAISTUKI/VERTAISRYHMÄ NOVAT-OHJELMASSA

Naisten keskinäiseen tukeen perustuva ryhmä, jossa työskentään NOVAT-ohjelman mukaisia asioita ja ryhmät saavat yhdistykseltä erilaisia tukimuotoja.

- Ryhmään osallistuminen ei perustu samaan ongelmaan, vaan jokaisen omaan yksilölliseen tavoitteen asetteluun NOVAT-ohjelmassa.
- Kyse vertaisryhmän käytöstä asiakaslähtöisen sosiaalityön välineenä.

Tutkimuksen tavoite

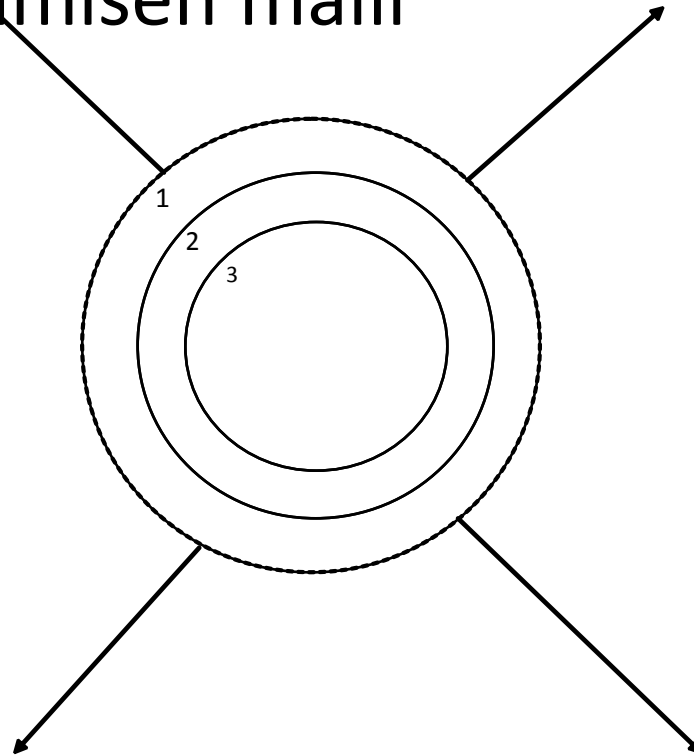
- Tavoitteena oli saada tietoa vertaistuesta ja sen suhteesta ammatilliseen sosiaalityöhön ryhmien parissa NOVAT-ryhmätoiminnan valossa
- 1) Miten naiset ennen NOVAT-ryhmään osallistumistaan määrittelevät elämäntilannettaan ja ongelmaansa?
- 2) Miten naiset kuvaavat vertaistuen toteutumista ryhmän aikana?
- 3) Millaisia vaikutuksia naiset katsovat NOVAT-ryhmän vertaistuellalla olevan heidän elämäänsä?
-
-

Tutkimuksen kohderyhmä ja menetelmä

- Tutkimuksen kohderyhmän muodostivat 12 puolitoistavuotisen NOVAT-ohjelman vertaisryhmän loppuvaiheessa olevaa naista eri puolilla Suomea.
- Tutkimushaastattelut toteutettiin vuonna 2007 puolistrukturoidun teemahaastattelun avulla. Aineisto analysoitiin sisällönanalyysiä käyttäen. Tutkimus on induktiivinen ja aineistolähtöinen. Analyysiäni ohjasi myös ryhmien toimintaa, naisten addiktioita, ja niistä irtaantumista sekä voimaantumista koskevat teoriat.

Yksilön toimintatilat 1 = äärimmäinen toimintatila 2 = objektiivinen toimintatila 3 = subjektiivinen toimintatila . (Björling 2004).

- **Voimaantumisen malli**

VOIMAANTUMISEN MALLISSA YKSILÖN TOIMINTATILOIHIN
KYTKETYVÄT ASPEKTEJA JA ELEMENTTEJÄ

- LÄHISUHTEET
- ITSEARVOSTUS(ITSETUNTO JA ITSELUOTTAMUS
- PUOLENSAPITÄMISEN TAITO
- PÄIHDE- JA MUUT RIIPPUVUUDET
- TURVALLISUUDEN TUNTEEN MUUTOS
- TOIMINTAKYKY JA TUNNE TOIMINTAKYVYSTÄ
- SOSIAALINEN JA FYYSINEN TURVALLISUUS
- MERKITYKSELLISYYS JA KEHITYS
- NAISTIETOISUUS

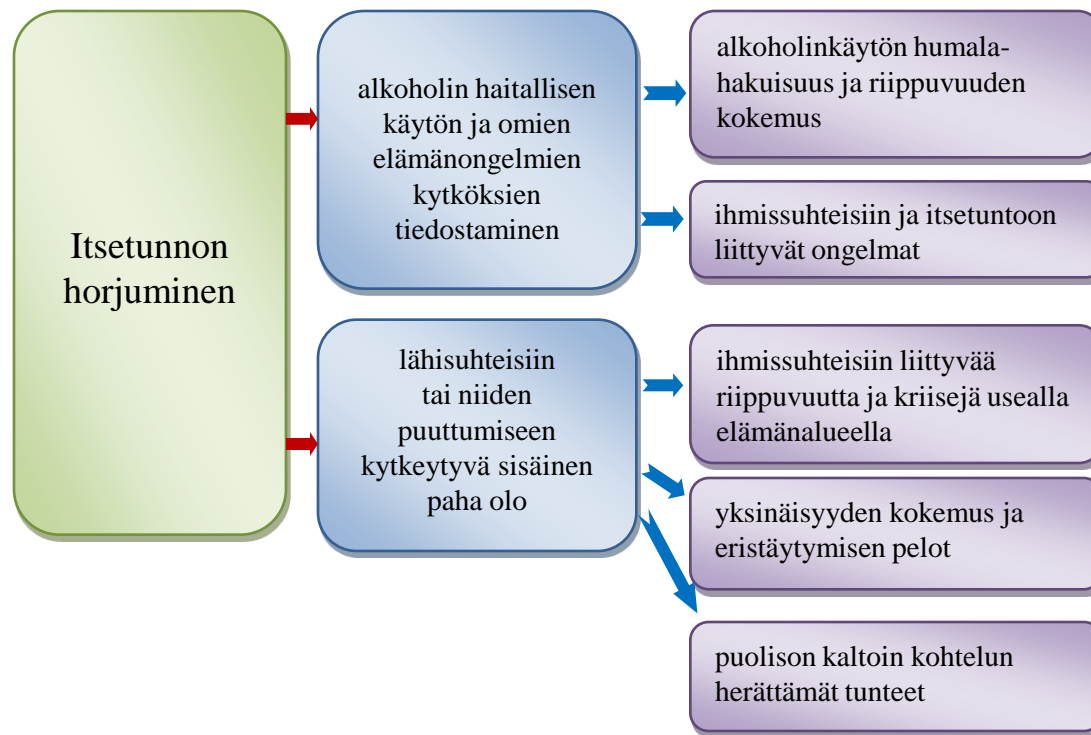
MITÄ VOIMAANTUMINEN TARCOITTAÄ?

- Yksilö muokkaa toimintatilojaan ja vaikuttaa niiden rajoihin ja selventää niitä. Yksilön toimintatilojen laajetessa hänen toimintakykynsä voi kasvaa. Tämä liittyy kokemukseen vallasta.
- Voimaantuminen voidaan myös määritellä sen puuttumisen näkökulmasta. Näin myös henkilöt, joilla on valtaa ja kykyä voivat menettää voimaantumista kuvaavia kykyjään joiltakin osin elämäänsä.

MITEN ON TULTU NOVAT-RYHMÄÄN

- Muodollisena syynä oli lehti-ilmoitus luennoista ja pidettävästä infosta (9 naista) ja 3 esitteestä. Ainoastaan 2 oli saanut tiedon ammattilaisilta.
- Vertaisuus houkuttaa - naisia koskettavat aiheet ja vain naisille tarkoitettu NOVAT-ryhmä kiinnostaneet naisia

Miten naiset määrittelevät ongelmiaan aloitettaessa ryhmän?

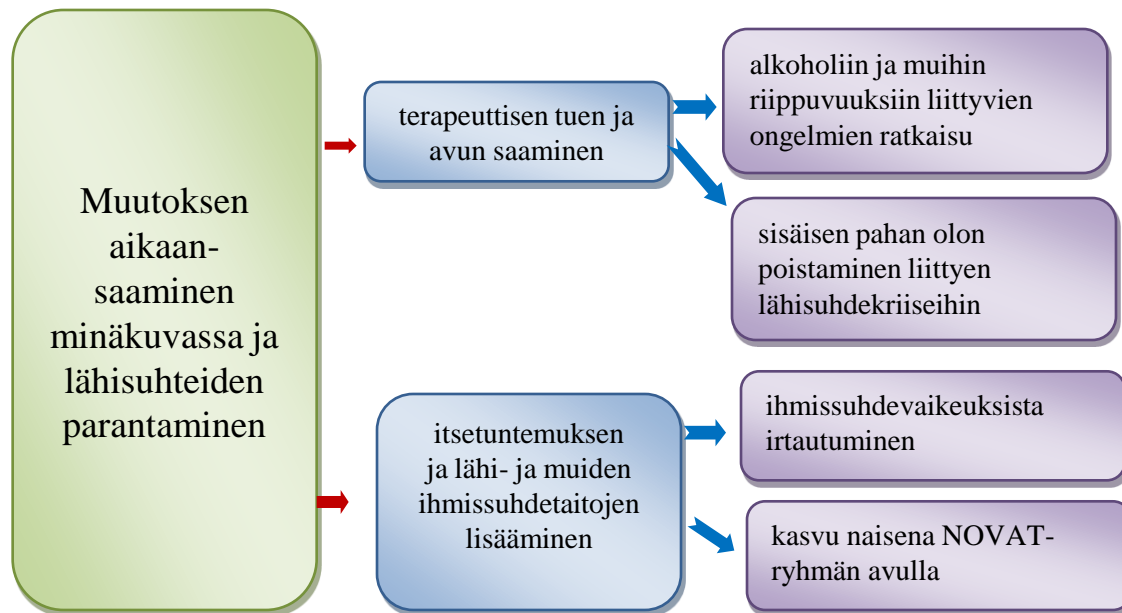

ITSETUNNON HORJUMINEN

- *”Mulla puhkes sellanen henkilökohtainen kriisi ja sellainen, tunnustin itselleni vakavan alkoholiongelman, josta halusin päästä eroon.”(h11)*
- *”Olen tämmösen narsistisen miehen kanssa naimisissa ja se oli ihan mulle semmonen, ja se oli ihan mulle semmonen olisinko mä nyt sitten vuoden tai pari sitten ymmärtänyt ja se oli se ongelma, minkä osasin sanoa siinä, että mä olen nyt tällasessa tilanteessa ja mun pitäis päättää tai ehkä olen jo päättänytkin tehdä jotain. Se oli se suurin, mitä sitten koin silloin.kun mä olin tähän narsismiin niin kuin narsistin kanssa.... jossa elää sellasessa suhteessa, niin siinä on hirveen yksin. Et tavallaan sieltä löyty tietyllä tavalla ymmärtäjiä siihen.*

-

NOVAT- ryhmälle asetetut odotukset

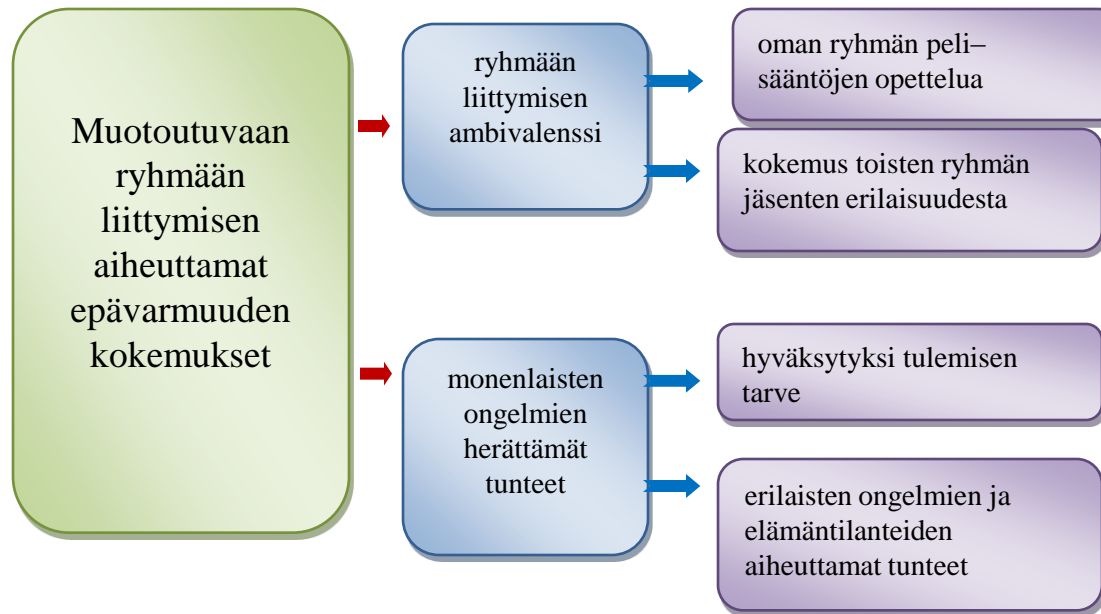

TAVOITTEENA MUUTOKSEN AIKAANSAAMINAN MINÄKUVASSA JA LÄHISUHTEIDEN PARANTAMINEN

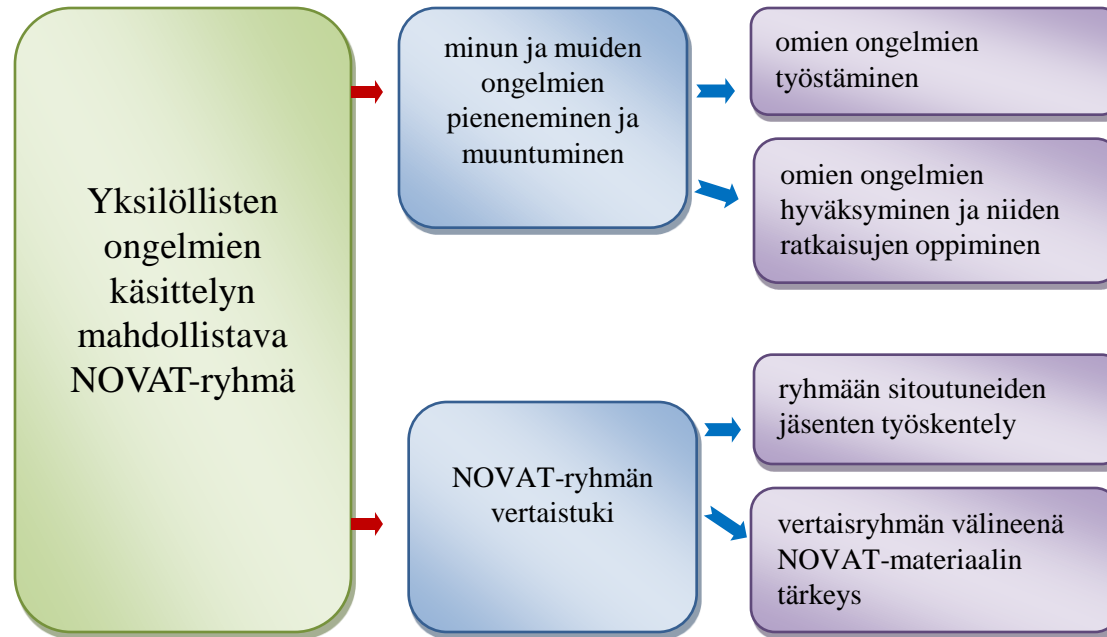
- *”Mä tarviin niin kuin et jostain mun piti lähteä niin kuin selvittelemään asioita ja mä en oikein niin kuin tiennyt, et mistä päästä ja se oli niin jotenkin osuva sitten siihen niin kuin mulle tää Novatin ohjelma, että niin kuin se oli mun mielestä semmonen napakymppi ennen kuin mä edes tiesin mitä se oli, mutta et niin kuin. , että mä olin niin kuin semmosessa kehittymisprosessissa, jossain semmosessa, että vanha piti jättää ja uutta luoda ”(h4)*

TULOKSET- Ryhmän alkuvaihe

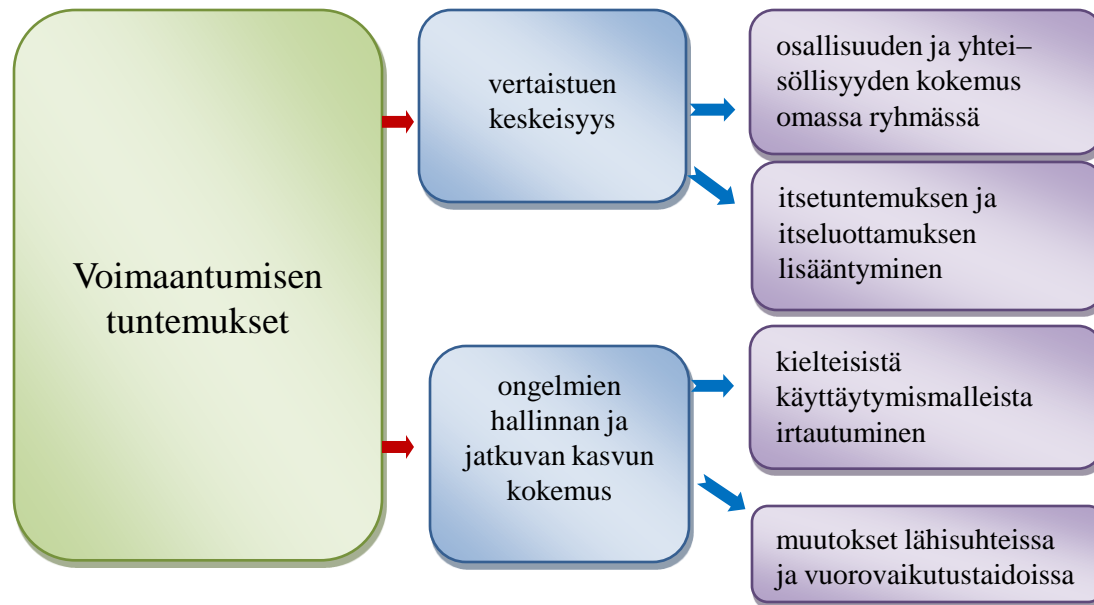
Miten vertaistuki toteutuu?

TULOKSET - Ryhmän keskivaihe

TULOKSET Ryhmän loppuvaihe

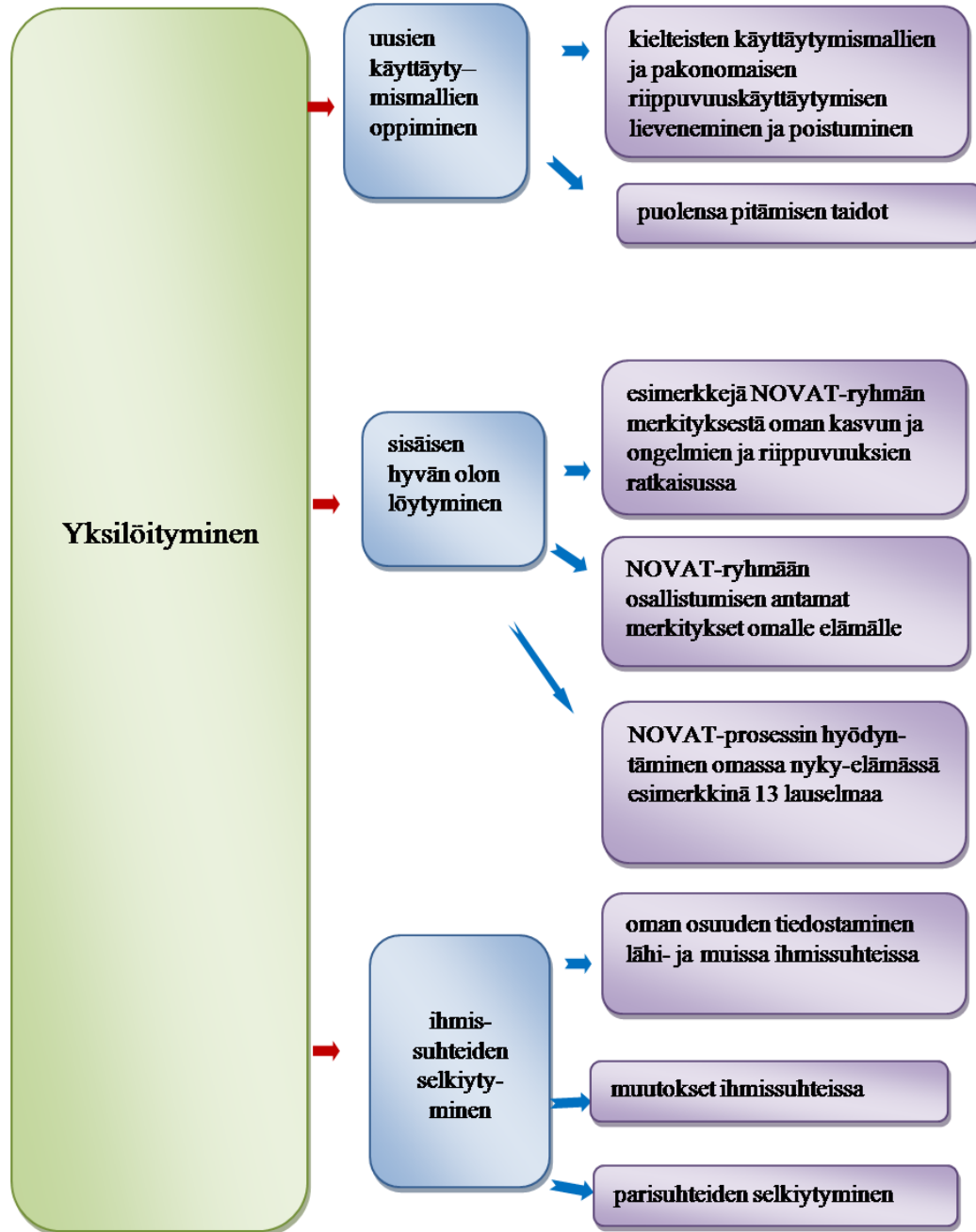
Vertaistuen merkityksiä loppuvaiheessa

- *”On se, et saa tänne tulla kerran viikossa ja saa puhua kenenkään keskeyttämättä se on jotain niin ihmeellistä. Et sitä ei mun elämässäni vielä tullut vieraitten ihmisten kanssa ja se yhtenäisyys mitä tämän myötä on tullut se on jotain ihan ihmeellistä.”
(h1)*

Kokemusta ongelmien hallinnasta

- *"Ja vaikka se mun puheenvuoro meidän ryhmätapaamisissa on lyhyt, mut kun ajattelee, kuinka paljon mun päässä risteilee niitä ajatuksia ennen sitä ja minä monena päivänä mietin omaa itteeni saati sit vielä, kun yhdessä käsitellään jotain teemaa siinä ryhmässä, niin taas tulee paljon lisämateriaalia. Niin mä pystyn tarkastelemaan sitä omaa ongelmaani ja kehittelemään siihen jotain helpottavia ratkaisuja."*(h9)

Esimerkkejä yksilöitymisestä

- *”Että mä en oikein tiennyt kuka mä olen siinä, että se läheisriippuvuus on niin kuin...Mut kyllä mun mielestä niin kuin mä en ollut hahmottanut näitä omakohtaisesti. Mä olin niin kuin kirjallisesti lukenut kaikkea, et tää niin kuin tavallaan tuki sitä mun omaa ja sen takia ehkä mulla ei ollutkaan niin selkeätä tossa, koska se oli tapahtunut aikaisemmin. Et tää on niin kuin tavallaan koko ajan tukenut sitä mun omaa kehitystä omaksi itsekseni.”(h8)*
- *”Mä olen sitten tipatonta tammikuuta viettänyt puoltoista vuotta ja mä olen tosi ylpeä itsestäni ja siitä on tullut mulle niin kuin elämäntapa. Se ei ole mikään semmonen asia, mitä mun pitäis miettiä jatkuvasti ja tunnen olevani niin kuin tietyllä lailla sen asian päällä, mutta pidän sen kyllä mielessä, että sitä ei parane unohtaa koskaan. Mut mulla on semmonen kauheen hyvä levollinen olo ja tunnen olevani kauheen tärke ihminen ja mä olen hirveesti saanut itsetuntoa tässä matkan varrella.”(h10)*

Päätelmät

- NOVAT-ryhmässä asiakkaan kokema osallisuudesta eri vaiheissa ryhmäprosessia vaikuttaa laajentavan oleellisesti saatavan tuen, interventioiden, ja tavoiteltavien tulosten mahdollisuuksia..
- Vertaistuen ja ammatillisen sosiaalityön yhdistelmällä edistetään voimaantumista, pystytään kohtaamaan ja ehkäisemään tämän päivän ongelmia ja ihmisten subjektiivista pahoinvointia. Vertaistuki on keskeinen osa voimaannuttavaa sosiaalityötä.
- Ammattilaisten roolina vertaisryhmän rakentamisessa on auttaa ryhmän vertaistuen muodostumisessa luomalla sellaisia tukirakenteita, jotta kasvu, muutos ja viimein voimaantuminen voivat alkaa tapahtua naisten toimesta.